

VISIE OP VELSEN 2025: KENNISRIJK WERKEN IN VELSEN

Het beeld

Het is april 2025. Velsen is een bloeiende en groeiende gemeente en bevat de kennisindustrie van de Metropool Regio Amsterdam. Onderzoeksinstituten op het gebied van wind- en waterenergie en duurzaamheid hebben een grote (internationale) aantrekkingskracht op studenten, expats en kenniswerkers die veelvuldig gebruik maken van de horeca die gesitueerd is rondom het prachtige stadshart van IJmuiden. Er is een sterke samenwerking tussen de kennisinstituten in Amsterdam en de bedrijven in Velsen. Deze bedrijven stellen stage- en leer-/werkplekken ter beschikking.

De economische pijlers van Velsen zijn gericht op innovatie op het gebied van wind- en waterenergie en duurzaamheid en op maritiem ecologisch onderzoek. Jaarlijks is er op dit gebied een groot internationaal congres op het haventerrein van IJmuiden dat vele bezoekers trekt. De zware industrie is nog wel aanwezig, maar is kennisintensief geworden en richt zich meer en meer op innovatie en duurzaamheid waarbij ook verbetering van de luchtkwaliteit veel aandacht krijgt. Velsen biedt ruimte voor “proeftuinen” voor nieuwe technologieën.

IJmuiden is mede hierdoor uitgegroeid tot een submetropool van allure. De kernen hebben hun “dorpse” karakter behouden.

Op tal van onderdelen wordt sterk samengewerkt met de gemeente Amsterdam.

Het accent

In deze visie ligt het accent op kennisrijke industrie: doorontwikkelde bestaande industrieën en initiatieven (kennisintensief worden van haven en staal, offshore-industrie), ontwikkeling van kenniscentra op deze terreinen en ontwikkeling van nieuwe werkgelegenheid op het gebied van duurzame energie (waterenergie) en samenwerking met wetenschappelijke instituten op deze terreinen. Spin-off is de ontwikkeling van IJmuiden tot een stad met een metropool karakter, aantrekkelijk als dynamische haven en avontuurlijke kustplaats.

Deze visie vraagt om een stevige bestuurlijke inzet en om investeren in een relevant contactennetwerk. Wij willen dan ook streven naar versterking van de bestuurskracht onder meer middels (verdergaande) samenwerking en mogelijk fusie. Met de visie als basis en vertrekpunt zullen we in kaart brengen welke strategische allianties in welke vorm met andere gemeenten wenselijk en mogelijk zijn.

Hieronder praten we wel over Velsen als nog een zelfstandige entiteit, omdat het huidige Velsen het vertrekpunt is.

Bevolkingssamenstelling, wonen en samenleven

De gemeente Velsen is behoorlijk aan het groeien. Een groot deel van de groei van het inwonertal sinds 2011 komt op het conto van kenniswerkers, expats en studenten.

De uitbreiding van woonruimte heeft voor een belangrijk deel plaatsgevonden in IJmuiden. IJmuiden biedt voor de regio een aantrekkelijk alternatief voor mensen die stedelijk willen wonen; zoals Rotterdam gebruik maakt van de mogelijkheden van de Maas, zo maakt IJmuiden gebruik van de mogelijkheden van de zee en het Noordzeekanaal.

De groei van IJmuiden is dan ook met name gerealiseerd bij het strand, bij de haven en langs het Noordzeekanaal. De woningen daar bieden een fraai zicht op de zee en de strandactiviteiten, op de activiteiten in de haven en op de boten op weg naar of terugkomen van Engeland of Amsterdam. Er is naar gestreefd het industriële karakter waar dat mogelijk was te handhaven door oude bedrijfspanden te renoveren tot woonruimten afgewisseld door moderne hoogbouw die hier goed op is afgestemd. De oude wijken hebben hun vroegere luister zoveel mogelijk teruggekregen. Maar ook de buitenwijken zijn geliefd: vertier, voorzieningen en natuur binnen handbereik.

IJmuiden heeft nog steeds een grote groep vaste inwoners, maar kent daarnaast een steeds van samenstelling wisselende groep expats en studenten. Het is juist deze nieuwe instroom van (internationale) kenniswerkers en –studenten die de groei en bloei van IJmuiden als belangrijkste voorzieningencentrum in Velsen mogelijk heeft gemaakt. Gevolg is wel dat de woningprijzen zijn gestegen door de aantrekkingskracht die Velsen inmiddels in de regio heeft.

De andere kernen hebben grotendeels hun eigen dorpse karakter behouden. Er is in bestaande woningbouw geïnvesteerd, een enkele kern is uitgebreid.

De sociale cohesie hier is groot; mensen kennen elkaar, de wijken organiseren gezamenlijk activiteiten, het verenigingsleven bloeit, vrijwilligers zijn redelijk makkelijk te vinden. De gemeente vindt de initiatieven vanuit de gemeenschap belangrijk en stimuleert betrokkenheid van de inwoners door regelmatig te overleggen met bewonersgroepen en belangengroepen. De gemeente realiseert zich dat een vitale gemeente gebaat is bij een vitale woongemeenschap met een goede sociale cohesie. De groeiende welvaart biedt de gemeente de ruimte om hier ook voldoende ondersteuning voor te bieden.

Aangezien eigenlijk alle voorzieningen in en rond IJmuiden zijn gevestigd, beperken de voorzieningen in de andere kernen zich tot basisvoorzieningen. Door de instroom van nieuwe jonge gezinnen is het leerlingenaantal gegroeid, zodat iedere kern over eigen basisonderwijs beschikt. Waar mogelijk is dit geclusterd met kinderopvang, sportvoorzieningen en gezondheids-, zorg- en welzijnscentra.

Voor de dagelijkse boodschappen kan men hier ook goed terecht, wil men meer, dan is IJmuiden de aangewezen plek.

Door de opleidings- en uitgaansmogelijkheden, de huisvestingsmogelijkheden voor studenten en de vele opleidingsplaatsen bij bedrijven is Velsen ook voor jongeren een aantrekkelijke gemeente geworden. Door de kansen die er voor deze groep op de arbeidsmarkt zijn, blijven ze ook na hun opleiding vaak in Velsen werken.

Voor de oudere inwoners en inwoners die zorg nodig hebben, zijn in regionaal verband afspraken gemaakt. Met voldoende aangepaste woningen wordt ernaar gestreefd mensen zo lang als dat mogelijk is zelfstandig te laten wonen.

Werken, ondernemen en onderwijs

Vanaf 2011 heeft de gemeente in nauwe samenwerking met de gemeente Amsterdam als liaison gefunctioneerd tussen bedrijfsleven, onderwijs- en onderzoeksinstituten en ingezet op een publiek-private samenwerking à la Eindhoven.

Na een aantal jaren is deze samenwerking in een stroomversnelling gekomen met initiatieven vanuit het bedrijfsleven en respons daarop vanuit met name het wetenschappelijk onderwijs uit Amsterdam, Delft en Wageningen. Het hoger onderwijs heeft hierop aangehaakt. Enkele specifieke opleidingen, met name op het gebied van duurzame energieopwekking, zeebiologie, logistieke ICT en nautische technologie, worden in Velsen aangeboden, zowel op VMBO- als op MBO-niveau en op HBO-niveau.

Resultaat is dat de economische pijlers van Velsen nu gevormd worden door werk en onderzoek op het gebied van (innovatie van) wind- en waterenergie en duurzaamheid en op maritiem ecologisch terrein. De economische pijlers anno 2011, waarbinnen in 2025 overigens nog steeds werkgelegenheid wordt geboden, hebben hier mede de basis voor gevormd. De zware industrie is nog nadrukkelijk aanwezig, maar wordt in toenemende mate kennisintensief en is duurzaam geworden, waarbij verbetering van de luchtkwaliteit een belangrijk speerpunt is. Innovatie en kennisverspreiding (zoals door Imares en Daniëli Corus) spelen meer nog dan voorheen een belangrijke rol. De industriële sector betekent overigens nu minder voor de werkgelegenheid dan de andere sectoren en dan in 2011.

De zorg is als werkgever belangrijker geworden, maar ondervindt op de arbeidsmarkt stevige concurrentie; veel jongeren kiezen voor een opleiding en baan in de nieuwe sectoren. Automatisering in de zorg is een noodzaak geworden om aan de groeiende zorgvraag tegemoet te kunnen komen.

Daarnaast is de dienstensector als belangrijke werkgever in opkomst. Met name als gevolg van de metropole ontwikkeling van IJmuiden is een groeiend deel van de beroepsbevolking werkzaam in horeca, detailhandel en zakelijke en financiële dienstverlening. Het stedelijk allure van IJmuiden, gecombineerd met de aanleg van een glasvezelnetwerk is aantrekkelijk voor ZZP-ers, vooral op het gebied van dienstverlening en consultancy.

Een aantal onderzoeksinstituten heeft deels een dependance in Velsen, deels hun hoofdvestiging. Zij hebben een grote (internationale) aantrekkingskracht op studenten, expats en kenniswerkers. Er is een netwerk van samenwerking tussen de kennis- en onderzoeksinstituten in Amsterdam, Delft, Velsen en Wageningen en de bedrijven in Velsen, die stage- en leer-/werkplekken ter beschikking stellen. Deze samenwerking leidt onder meer tot zogeheten “proeftuinen” (naar analogie van een pilot Energie uit Water van Eneco bij de sluis van IJmuiden), waarin nieuwe technologieën uitgetest worden in joint ventures. De band met onder meer Qindao is uitgebouwd vooral op het gebied van innovatie in de sector visserij/visverwerking. Dit is echter maar één aspect van het grote internationale netwerk van relaties van universiteiten en bedrijven.

Toerisme en recreatie, kunst en cultuur, sport

De gemeente heeft de lijn van de economische agenda 2011-2014 doorgetrokken. Door marketing en promotie met name gericht op de regio Amsterdam (als belangrijkste markt op het gebied van toerisme en recreatie) is het imago van “IJmuiden aan Zee” verbeterd. Nadrukkelijk wordt de verbinding gelegd met de zee en het Noordzeekanaal. Hierbij is voortgeborduurd op de twee profielen van IJmuiden: “dynamische haven” en “avontuurlijke kustplaats” met het haven- en sluzengebied aan de ene kant en het strand aan de andere kant als stevige trekkers.

De realisatie van de kustvisie is in deze periode afgerond. Verblijfsrecreatie op het strand is na de eerste overlegondes in 2011 van de grond gekomen.

Doordat de gemeente de verschillende toeristisch aantrekkelijke locaties met elkaar verbonden heeft door op iedere locatie ook naar de andere locaties door te verwijzen, zijn de vele aantrekkelijke kanten van IJmuiden onder een breder publiek bekend geworden. Door in congresprogramma's (zie hierna) recreatieve bezoeken aan bijvoorbeeld haven/sluizen en het nieuwe innovatiemuseum (zie hieronder) op te nemen, wordt IJmuiden ook langs deze lijn gepromoot.

Hiermee is Velsen niet alleen een aantrekkelijke bezoekgemeente geworden, maar ook aantrekkelijk geworden om als particuliere investeerders en ondernemers in te investeren. Zij hebben zich vanaf 2011 met name gericht op verblijfs- en ontspanningsmogelijkheden voor mensen van buiten, met name in en rond IJmuiden. De overnachtingsmogelijkheden voor bezoekers zijn belangrijk uitgebreid. Met name hotels hebben het jaar rond een goede bezetting met name als gevolg van de vele zakelijke reizigers en door de vele (internationale) evenementen en congressen die niet alleen in IJmuiden, maar ook in Spaarnwoude plaatsvinden dan wel worden gehouden. Spaarnwoude heeft zich verder ontwikkeld als evenementenlocatie. Na 2011 heeft het recreatieschap een toekomstplan geformuleerd om vanuit een eigen profilering met behoud van de groene functie de recreatieve mogelijkheden volledig te benutten. In de jaren daarna is dit plan in samenwerking met o.a. de gemeente Velsen "uitgerold".

De ontplooiing van Velsen heeft in IJmuiden als centrum van voorzieningen een boost gegeven aan de horeca, zowel bestemd voor zakenlieden (goede visrestaurants) als voor expats en studenten (uitgaansgelegenheden aan het strand en in de haven). Ook de detailhandel heeft er baat bij gevonden. Uiteraard zijn er de grote winkelketens, maar de vele winkeltjes, kunstenaarsateliers, cafés en eethuisjes bepalen het beeld. Het zijn echter niet alleen zakenlieden, kenniswerkers en studenten die vertier zoeken op het strand of op een terrasje. Ook de Velsenaren zelf zoeken IJmuiden graag op voor meer dan de dagelijkse boodschap of om een filmpje te pakken. Zij vinden IJmuiden voor funshoppen of uitgaan een prima alternatief voor Amsterdam en Haarlem.

Het strand wordt volledig uitgenut en is een populaire plek voor ontspanning voor degenen die even aan de stad willen ontvluchten, zowel voor zonnebaders en gezinnen als voor de actieve beoefenaars van wind- en watersport. De Amsterdammer heeft IJmuiden ontdekt als "eigen" strand, mede dankzij de goede verbindingen.

Voor de zakelijke bezoekers van buiten Nederland, die met hun zakenbezoek ook nog wat ontspanning zoeken, zijn er bezoekarrangementen geregeld met Amsterdam en Haarlem.

De groene gebieden tussen de kernen en de Kennemerduinen zijn veelal nog het domein van de recreërende eigen, vaste inwoners van Velsen, die daarin zelf hun weg vinden. De gemeente heeft zich sterk gemaakt voor het behoud van deze gebieden om het woongenot voor degenen die bewust "buiten" willen wonen, te behouden.

De cultuursector heeft de krachten gebundeld. In samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten en gesponsord door bedrijven is er een groot museum ontstaan uit de voormalige musea van Velsen, waar de historie op het gebied van industrie en haven te zien is, maar vooral ook innovatie op het gebied van luchtkwaliteit, duurzaamheid en maritiem ecologisch onderzoek.

Het museum biedt een interactief programma in nauwe samenwerking met de industrie en kennisinstituten die binnen Velsen actief zijn.

De theaters bieden gezamenlijk een eigentijds en zeer gevarieerd aanbod aan de (tijdelijke) inwoners van Velsen. Met de theaters van Haarlem en Amsterdam zijn afspraken over de programmering gemaakt. Spaarnwoude is de plek waar veel festivals worden gehouden.

Tenslotte werken gemeente, culturele instellingen en scholen samen op het gebied van cultuureducatie. Een creatieve samenleving is een sociaal en economisch sterke samenleving, zo is het credo.

De sportvoorzieningen zijn ten opzichte van 2011 volledig multifunctioneel geworden: niet alleen de sportclubs vinden hier hun honk, ook voor wie niet georganiseerd wil sporten of wie recreatief bezig wil zijn bieden de sportvoorzieningen letterlijk en figuurlijk alle ruimte.

Commerciële sportscholen hebben zich gevestigd in voornamelijk IJmuiden en in Velsen-Zuid/Driehuis.

Bereikbaarheid en veiligheid

De bereikbaarheid van Velsen vormde anno 2011 een serieus vraagstuk dat uit dreigde te groeien tot groot probleem toen de ontwikkelingen richting een kennisrijke economie in een stroomversnelling raakten.

Nauwe samenwerking met de gemeenten in de regio en de provincie Noord-Holland leidde tot plannen, die het gehele gebied ten westen van Amsterdam omvatte.

Belangrijke speerpunten waren snelle en slimme verbindingen oost-west (met Schiphol en Amsterdam-centraal), en snel openbaar vervoer van en naar forensengebieden.

Nagedacht wordt over een helihaven in de haven van IJmuiden.

Daarnaast is een uitgebreid glasvezelnetwerk aangelegd. Hierdoor is de mogelijkheid tot thuiswerken sterk verbeterd en zijn mensen ook daadwerkelijk meer vanuit huis gaan werken.

Omdat veiligheid een belangrijk gemeenteverstijgend issue is (denk aan de nabijheid van Schiphol, het Noordzeekanaal etc.), participeert Velsen ook in 2025 in een samenwerkingsverband van gemeenten en diensten binnen een veiligheidsregio.

Binnen Velsen zelf is sociale veiligheid nauwelijks echt een item. Door de hoge graad van arbeidsparticipatie en een goed toekomstperspectief van de jeugd is er sociale rust. De 24-uurs-economie in IJmuiden en de activiteiten en ontmoetingen, ook buiten, die daarmee samenhangen, zorgen voor een grote sociale controle.

Wel is met name tijdens evenementen veiligheid een aandachtspunt, dat in nauwe samenwerking met de regio aangepakt wordt. Er is een meldingssysteem voor burgers en bedrijven om onraad of een vermoeden daarvan te melden. Mensen worden sterk aangemoedigd hiervan, ook anoniem, gebruik te maken. Deze meldingen komen centraal binnen, worden vertaald in risiconiveaus en uitgezet bij de veiligheidsdiensten. De gemeente neemt hier haar eigen verantwoordelijkheid.

De rol van de gemeente

De rol van de gemeente in deze visie is die van facilitator. De gemeente brengt partijen bijeen, legt relaties en verbindingen, initieert overleggen en zet zich in voor nauwe regionale samenwerking.

Daarnaast scheidt de gemeente waar mogelijk de nodige randvoorwaarden, bij voorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening en de inrichting van de openbare ruimte. De gemeente voert een actief marketing- en promotiebeleid.

Om de juiste mensen te kunnen behouden en aan te trekken ook in de toekomst zal de gemeente een aantrekkelijk werkgever moeten zijn op het gebied van ontwikkelingsmogelijkheden, carrièrekansen en (secundaire) arbeidsvoorwaarden.

Vergroting van de bestuurlijke schaal is in deze optiek in de toekomst noodzakelijk.

Tot slot

Kennisrijk werken: Velsen!